

ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ
Των Λυδίας Ζηλίδη, Αριάδνης Καραμεσίνη

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

- A) ΚΟΡΙΤΣΙ
- B) ΓΥΝΑΙΚΑ
- Γ) ΔΑΣΚΑΛΟΣ
- Δ) ΜΑΘΗΤΗΣ 1
- Ε) ΜΑΘΗΤΗΣ 2
- ΣΤ) ΟΛΟΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΑΖΙ

Πόλη Κέρκυρας. Ο κόσμος έχει χυθεί στα καντούνια. Ακούγονται φωνές από τους περαστικούς και η καμπάνα της εκκλησίας να χτυπά τέσσερις φορές. Το απογευματινό αεράκι θροΐζει τις βουκαμβίλιες και τα φορέματα των γυναικών. Οι ελληνικές σημαίες στα μικρά μπαλκονάκια ανεμίζουν αγέρωχες. Είναι 27 Οκτωβρίου, απόγευμα, γύρω στις 4:00.

Τουρίστες, ντόπιοι, μεγάλοι και μικροί, έχουν ξεχυθεί στους δρόμους, σε καφετέριες και κάνουν ψώνια στα τουριστικά μαγαζιά. Ζωή που σφύζει από παιδιά, γέλια, ανθρώπους, ζωή...

Μια γυναίκα περπατά στα σοκάκια της πόλης αναζητώντας ηρεμία. Πάνω στην βόλτα, ακούει μια φωνή ενός 10χρονου κοριτσιού να της μιλάει.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Γεια! Θέλεις ένα πακέτο χαρτομάντιλα;

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Όχι, ευχαριστώ. (απάντησε η γυναίκα, η οποία έκανε να φύγει.) Προχωρώντας μουρμούρησε: «Αν είναι δυνατόν τόσο μικρά παιδιά να εργάζονται!» (Μέσα της ήξερε ότι δεν μπορούσε να αφήσει κάτι τέτοιο να περάσει έτσι.) Ε! Εσύ κορίτσι! Στάσου! (είπε αυθόρμητα η γυναίκα) Τι κάνεις εδώ; (ρώτησε)

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Πουλάω χαρτομάντιλα και άλλα πράγματα. Αναπτήρες, βεντάλιες. Θέλεις κάτι από αυτά; (ρώτησε το κορίτσι)

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Όχι όχι! Απλά ήθελα να σε ρωτήσω κάτι και, αν θέλεις, να μου απαντήσεις. (είπε η γυναίκα)

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ναι πες μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Ωστε αναρωτιόμουν... σε έχουν βάλει οι γονείς σου να πουλές όλα αυτά τα πράγματα;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Αμ, ναι. Και εμένα, και τα αδέρφια μου. Πουλάμε πράγματα κάθε μέρα είτε στην πόλη, είτε σε κάποια φανάρια όπου συχνάζει πολύς κόσμος. Εξαρτάται. **(απάντησε το παιδί)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Και τα χρήματα που βγάζετε; Τα κρατάτε εσείς ή τα παίρνουν οι γονείς σας;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Οι γονείς μας φυσικά τα κρατάνε.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Μάλιστα! **(είπε η γυναίκα)** Και να σε ρωτήσω, σου αρέσει αυτό που κάνεις ή σε πιέζουν οι γονείς σου;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Συνήθως βαριέμαι λίγο και θα ήθελα να κάνω άλλα πράγματα, άλλα μου λένε ότι είναι ο μόνος τρόπος να έχουμε φαγητό και να μην μένουμε στο δρόμο. **(είπε η κοπέλα)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Κατάλαβα. Σχολείο πηγαίνεις;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Όχι. Μόνο στην πόλη ερχόμαστε για δουλειά.

Η γυναίκα σάστισε με την απάντηση του κοριτσιού η οποία δεν έβγαζε νόημα.

Αμέσως έκανε κάτι να πει αλλά οι μελωδίες από τη δημοτική μπάντα Κέρκυρας που τριγυρνούσε στα καντούνια παίζοντας μουσική, της έκλεισε το στόμα. Παρατήρησαν κι οι δυο τους τους μουσικούς να περνούν από μπροστά τους παίζοντας καμαρωτοί τα όργανά τους, κουνώντας το λοφίο στο κεφάλι τους σε κάθε μουσικό τους σκίρτημα. Ήταν ένα αξιοθαύμαστο θέαμα, απόλαυση για τα αυτιά και τα μάτια.

Η μικρή τους κοιτούσε ενθουσιασμένη. Όταν απομακρύνθηκαν, η γυναίκα στράφηκε προς τη μικρή και την κοίταξε επίμονα. Αμέσως συνέχισε την κουβέντα.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Όχι, λέω, αν πηγαίνεις σχολείο! **(ξαναρώτησε η γυναίκα)**

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Τι εννοείς; **(ρώτησε μπερδεμένο το κορίτσι)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Το σχολείο είναι ένα μέρος στο οποίο πας και μαθαίνεις διάφορα πράγματα, όπως να διαβάζεις και να γράφεις, να κάνεις αριθμητικές πράξεις. Το έχεις ξανακούσει;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ααα! Κατάλαβα τι λες! Όχι, όχι, δεν πάμε εκεί. Οι γονείς μου πιστεύουν ότι δεν έχει και νόημα... Αν πάμε σχολείο δεν θα μπορούμε να δουλεύουμε.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Μάλιστα... Φίλους έχεις;

Όχι δεν ξέρω κανέναν. Αλλά είμαι με τα αδέρφια μου οπότε δεν χρειάζομαι. Άσε που δεν είναι και πολύ εύκολο. Τα περισσότερα παιδιά στην ηλικία μου περνάνε από μπροστά μου, γυρνάνε και με κοιτάνε με ένα πολύ περίεργο βλέμμα ή γελάνε.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Πω πω! Λυπάμαι πολύ για αυτό. Πόσο χρονών είσαι;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Είμαι 10. **(απάντησε το κορίτσι)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Ωστε τώρα θα πήγαινες Πέμπτη δημοτικού;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Μάλλον, υποθέτω.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Και τι σκοπεύεις να κάνεις στο μέλλον; Θα ήθελες να σπουδάσεις κάτι;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ναι! Θα ήθελα πολύ να γίνω μαγείρισσα. Βλέπω συνέχεια όλα αυτά τα λαχταριστά πιάτα όταν περνάω από τα εστιατόρια της πόλης και σκέφτομαι πόσο τέλειο θα ήταν αν ήξερα και εγώ να φτιάχνω όλα αυτά. Ξέρω να φτιάχνω παστιτσάδα κερκυραϊκή! Μου την έμαθε μια μαγείρισσα σε ένα μαγειρείο όπου δούλευε η μητέρα μου καθαρίστρια. Πήγαινα πολλές φορές και τη βοηθούσα να καθαρίσει κι όταν αυτή ασχολούνταν με τα μέσα δωμάτια, η μαγείρισσα μου μάθαινε την παστιτσάδα! **(Η μικρή μιλούσε και τα μάτια της όλο και άστραφταν.)** Εσύ, τι δουλειά κάνεις; **(είπε με ενθουσιασμό το κοριτσάκι)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Εγώ σπουδάζω. Σπουδάζω νομική. Δηλαδή μαθαίνω να υπερασπίζομαι τους ανθρώπους και ασχολούμαι και με τους νόμους. Τώρα είμαι στην Κέρκυρα επειδή κάνω εθελοντισμό.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Εθελοντισμό;

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Ναι. Βοηθάω στο να καθαριστούν παραλίες εδώ στην Κέρκυρα. Αυτό λέγεται εθελοντισμός, γιατί το κάνω από καλοσύνη χωρίς κάποιο αντάλλαγμα.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ακούγεται πολύ ωραίο.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Το ξέρω, είναι τέλειο. Μία μέρα θα μπορούσες να κάνεις και εσύ το ίδιο.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Μπα. Δεν πάω σχολείο για να μπορέσω να σπουδάσω και οι γονείς μου δεν νομίζω να συμφωνούν.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Το ξέρεις πως οι γονείς σου πρέπει να σε πηγαίνουν στο σχολείο σωστά; Είναι υποχρεωμένοι από το νόμο και αυτό που κάνουν τώρα είναι λάθος.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Αλήθεια; Δεν το ήξερα!

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Εννοείται. Ένα παιδί στην ηλικία σου έχει δικαίωμα να πηγαίνει στο σχολείο. Κανένας δεν μπορεί να του στερήσει αυτό το δικαίωμα. Εσύ λοιπόν θα έπρεπε τώρα να είσαι στο δημοτικό και να κάνεις μάθημα και όχι να κυκλοφορείς μόνη σου, σε επικίνδυνους δρόμους πουλώντας πράγματα. Αυτή είναι δουλειά των γονιών σου και σε καμία περίπτωση δική σου.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Δεν τα ήξερα όλα αυτά. Ευχαριστώ που μου τα είπες αλλά είναι δύσκολο να αλλάξει κάτι. **(είπε η μικρή σχεδόν με απορία)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Πρέπει να αλλάξει κάτι. Αυτό που σου συμβαίνει δεν είναι καθόλου σωστό. Στη ζωή διεκδικούμε πάντα το καλύτερο για τον εαυτό μας και πρέπει να πολεμάμε για τα δικαιώματά μας.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Και τι πιστεύεις ότι πρέπει να κάνω; **(την ρώτησε επίμονα)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Εγώ θα σου πρότεινα να μιλήσεις στους γονείς σου. Μπορείς, ξέρεις, να τους πεις πόσο θες να πας σχολείο για να κάνεις φίλους, να μάθεις πράγματα και μια μέρα να γίνεις αυτό που πραγματικά ονειρεύεσαι! Μα, πάνω από όλα, πως είναι δικαίωμά σου να έχεις πρόσβαση στην εκπαίδευση.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ίσως θα το κάνω... **(είπε με απάθεια, σαν να ήταν σίγουρη πως δεν θα το έκανε)**

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Να ξέρεις πως εάν οι γονείς σου δεν κάνουν κάτι για αυτό, έχεις κάθε δικαίωμα να απευθυνθείς στις Αρχές, οι οποίες θα αναγκάσουν τους γονείς σου να σε γράψουν στο σχολείο και θα τους επιβάλουν κάποιες ποινές ίσως.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Μα εγώ αγαπώ τους γονείς μου και δεν θα ήθελα να τιμωρηθούν για κάτι.

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Το καταλαβαίνω αλλά είναι για το καλό σου. Αυτό που γίνεται τώρα εξαιτίας τους, σου κάνει κακό και πρέπει να προστατέψεις τον εαυτό σου.

Εκείνη την ώρα ένας άντρας, γύρω στα 40, περνά μαζί με μαθητές του δημοτικού μετά τη λήξη της παρέλασης.

Σταματά να δει τι συμβαίνει ανάμεσα στο μικρό κορίτσι και την κυρία.

Οι μαθητές περνούν, κοντοστέκονται κι αμέσως απομακρύνονται, σχεδόν αδιάφορα, ίσως και με απέχθεια...

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Καλησπέρα, έτυχε να ακούσω λίγο από τη συζήτηση σας και έχετε απόλυτο δίκιο. Να, εδώ είμαι με τους μαθητές της έκτης δημοτικού! Αν κατάλαβα καλά, εσύ, μικρή μου, θα έπρεπε να είσαι στην πέμπτη τάξη, σωστά;

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ναι, αλλά εγώ δεν έχω πάει ποτέ στο σχολείο»

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Το κατάλαβα αυτό και λυπάμαι πολύ, είπε αυτός και έπιασε με απορία το πηγούνη του. Αν είχες την ευκαιρία, θα ήθελες; **(ρώτησε και την κοίταξε μέσα στα μάτια.)**

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Ναι, θα ήθελα πάρα πολύ» **(του απάντησε με ένα βλέμμα σιγουριάς.)**

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Ε λοιπόν τότε έχω πολύ καλά νέα για εσένα. Σπαράζει η καρδιά μου κάθε φορά που βλέπω παιδιά να μην ζουν την παιδική τους ηλικία και να στερούνται βασικά δικαιώματα, όπως αυτό της εκπαίδευσης. Γι' αυτόν τον λόγο, προσφέρομαι να σου κάνω όσα ιδιαίτερα μαθήματα χρειαστούν, ώστε να μάθεις αυτά που θα έπρεπε να ξέρεις στην ηλικία σου. Μετά, με την καινούργια χρονιά, θα μπορείς να πας σχολείο!

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Μα, αλήθεια, θα το έκανες αυτό για εμένα; **(είπε κι έκανε ένα βήμα μπροστά προς το μέρος του.)**

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Φυσικά, και εννοείται δωρεάν.

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Πω πω! Δεν ξέρω πώς να σ' ευχαριστήσω! Είναι πραγματικά τόσο ωραίο το σχολείο; **(ρώτησε ενώ άρχισε να χοροπηδά χτυπώντας τα χέρια παλαμάκια.)**

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Μα φυσικά, έτσι δεν είναι, παιδιά;

ΜΑΘΗΤΗΣ 1:

Εγώ λατρεύω το σχολείο ! Είμαι με τους φίλους μου και περνάμε τέλεια!» (φώναξε ένας μαθητής.)

ΜΑΘΗΤΗΣ 2:

Ναι, κι εγώ αγαπώ πολύ το σχολείο! (φώναξε ένας άλλος)

ΟΛΟΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΑΖΙ:

Και εγώ! (φώναξαν όλοι μαζί)

ΓΥΝΑΙΚΑ:

Και εγώ! (είπε και η κυρία)

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Αποφασίστηκε λοιπόν! Ξεκινάμε από τη Δευτέρα, μικρή μου!

ΚΟΡΙΤΣΙ:

Είμαι πάρα πολύ ενθουσιασμένη!

Όλοι, μικροί και μεγάλοι, γέλασαν με ικανοποίηση. Η μικρή με ανακούφιση, λες και της έκαναν το πιο ωραίο δώρο!

Τα χαρούμενα βλέμματα διασταυρώνονταν και διέσχιζαν την ατμόσφαιρα που είχε γεμίσει και πάλι με νότες επτανησιακές που ακούγονταν από την μπάντα. Έπαιζαν οι μουσικοί λίγο πιο πέρα, στο από κάτω καντούνι... «Μενεξέδες και ζουμπούλια και θαλασσινά πουλιά...»

Πράγματι, όλοι γιόρταζαν για το μικρό κορίτσι, η ζωή για αυτήν ξεκινούσε ξανά...

Τα ιδιαίτερα μαθήματα ξεκίνησαν, και, ακόμα κι αν στην αρχή ήταν αρκετά δύσκολα, όσο περνούσε ο καιρός, το κορίτσι καθώς είχε τόσο μεγάλη λαχτάρα για γνώση, αφομοίωνε πάρα πολύ γρήγορα τις πληροφορίες και είχε πάντα πάρα πολλές ερωτήσεις. Ο δάσκαλός της γελούσε και την καμάρωνε.

Όσπου, μετά από αρκετό καιρό, ήρθε επιτέλους η μεγάλη μέρα να πάει και αυτή στο σχολείο.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ:

Αγαπημένοι μου μαθητές, με πάρα πολλή αγάπη θα ήθελα να καλωσορίσουμε την καινούρια μας μαθήτριά, την Εύα.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΑΖΙ:

Καλωσόρισες, Εύα! (φώναξαν όλοι οι μαθητές μαζί με ενθουσιασμό.

Η Εύα ήταν πολύ συγκινημένη, όπως και ο δάσκαλός της.

Ένωθε τυχερή που μπόρεσε να ανατρέψει την προβληματική κατάσταση στην οποία βρισκόταν και που στο πέρασμα της βρέθηκαν άνθρωποι που νοιάστηκαν

πραγματικά για εκείνη και τη στήριξαν. Ένα πελώριο χαμόγελο είχε ζωγραφιστεί στο πρόσωπό της και κύματα χαράς ξεχείλιζαν από την ψυχή της με το που πάτησε το πόδι της στο καινούργιο της σχολείο.

Ήξερε πως πλέον μπορούσε να πετύχει τους στόχους της, να πραγματοποιήσει τα όνειρα της και να κάνει φίλους. Όλα αυτά γιατί διεκδίκησε το δικαίωμα της στην εκπαίδευση. Το δικαίωμά της στην πρόοδο! Με την πρόοδό της στο σχολείο, όλα τα παιδιά και οι δάσκαλοι, οι οποίοι ήξεραν την ιστορία της, έλαμπαν από χαρά και περηφάνεια!

Η ιστορία της Εύας αποδεικνύει πως πρέπει να γνωρίζουμε τα δικαιώματά μας και φυσικά να πολεμάμε γι' αυτά με κάθε κόστος.

ΤΕΛΟΣ